ИЮНЬ
2
Воскресенье
1939 он
№ 149 (2789)
Сэн 10 мунгэ

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

XYDɵɵ AƵAXIIN XYDELMERINYYDIIJI ZYBɵɵR ZOXILDUULXA

Kolxoozno tariaaşadai aktiivnostnь ugaa ynder xemƶeede. „Kolxoozuudai obşçeestvenne gazarnuudiiji yrilgehee xamagaalxa xemƶeenyyd tuxai", „1939 onoi urgasa xuriaalgada ba xydɵɵ aƶaxiin produuktnuudiiji beledxelgede beledxel tuxai" BKP(b)-ein Centraalьna Komiteedei ba SSR Sojuuzai Sovnarkoomoi togtoolnuud bolbol kolxoozno tariaaşadai dunda, yiledberiin ba politiiçeke debƶeltiiji yysxehen baina.

Mynɵɵ yje xadaa 1939 onoi xydɵɵ aƶaxiin ƶilei egeel xariuusalgatai yje myn. Uşaranь, respyyblikiin kolxoozuudai poolinuud ba sabşalanguud deere gaixamşag urgasa urgaƶa baina. Ene xadaa manai respyyblike dotor yrgenɵɵr delgerhen, Staalinska Gurbadugaar Tabanƶilei neremƶete socialiis sorevnovaaniin ba ugaa jixe aƶaxiin-politiiçeske udxaşanartai geraasimovska xydelɵɵnei rezylьtaaduud geeşe.

„Xuriaalga—sezoonno xereg ba tere xadaa xylieelgexe duragyi baidag. Sag soonь xuriaagaa haa—şyyxe, xuriaalgada xoƶomdoo haa—aldaxa bolno" (Staalin). Ene uşarhaa, tariaa ba ybehe xuriaalgiiji ton bogonixon bolzorto ba geeltegyigɵɵr yngergexe xeregtei.

Xuriaalgiiji agrotexniiçeske bogonixon bolzorto ba geeltegyigɵɵr yngergexiin tula, tereende sag bolzor soonь beledxexe şuxala. Gebeşji, respyyblike dotor beledxelei xydelmerinyyd xangaltagyigɵɵr jabuulagdana. Irkyytske ba Çitiinske ooblastьnuudtai batalhan socialiis doogovor soogoo, manai kolxoozniguud bolbol iime ujalga abhan baina: „... ybehe xuriaalgiin maşiinanuudai remoontiiji main 15-da, kombainanuud, molotiilkonuud ba xuriaalgiin busad maşiinanuudai remoontiiji ijyyniin 15-da dyyrgexe".

Respyyblikiin tyryy kolxoozuud bolbol ybehe xuriaalgiin xydelmerinyydiiji exilee. Zagarain aimagai, Staaro-Briaanska selьsoveedei, Leeninei neremƶete kolxoozoi 7 brigaadanuud ijyyniin 27-hoo ybehe sabşalgaa exilee. Myn, respyyblikiin soloto lygovood nyxer Geraasimovai tyrel kolxooz, Selengiin aimagai, Teelьmanei neremƶete kolxooz bolbol ijyyniin 25-haa ybehe xuriaalgaa exilbe. Ede faaktnuud xadaa tyryy kolxoozuudai kolxoozniguud bolbol manai ysloovido ton jixe udxaşanartai kampaani—ybehe xuriaalgiiji amƶaltataigaar yngergexiin tylɵɵ temeseƶe baihiijinь xaruulna.

Zygɵɵr, byxiidɵɵ manai respyyblike dotor ybehe xuriaalgiiji exilelge xadaa jixeer udaaruulagdaƶa baina. Şaltagaaniinь jyyb gexede, zarim aimaguudai ba kolxoozuudai xytelberilegşed balbol paar xaxalalgajaa dyyrgeed, ybehe xuriaalgiiji exilxe gehen ton xoroto praaktikiiji jabuulna. gadna, zarim aimaguud xadaa ybehe xuriaalgada beledxelei xydelmerinyydiiji dyyrgeegyi. Ƶişeelxede, Ulaan-Ydiin priigorodno raioonoi kolxoozuud xadaa 179 kosiilkanuudhaa 147 xehegiijinь, 125 morin tarmuurnuudai 78 tarmuurnuudiijinь remoontolhon baina. Xoriin aimagta 454 kosiilkonuudhaa 299 kosiilkanuudanь, 391 tarmuurnuudhaa 301-нь remoontlogdoogyi. Ybehe xuriaalgiin maşiinanuudiiji remoontlolgiin talaar, aimaguud byxen adali baidaltai baina. Ijyyniin 25-nai medeegeer, respyyblike dotor kosiilkanuudai remoont—69,9 proceent. morin tarmuurnuudai remoont—69,3 proc. dyyrgegdehen baina. Teed, jyrenxiidɵɵ manai kolxoozuudai sabşalanguud sabşuulxaar boloo. Ene ƶilde 25 miangan gektaar sabşalangiiji xojor daxin sabşaxa geƶe ujalga abhan uşarhaa, negedexi sabşalgiin exilelgiiji udaaruulƶa jaabaşji bolxogyi. Beledxelgiin xydelmerinyydiiji oiriin 2-3 xonog soo byrin dyyrgexe şuxala!

Myn, tariaa xuriaalgadaşji beledxelei talaar xangaltagyi baina. Respyyblikiin olonxi MTS-uud xadaa kombainanuudai remoontiiji dyyrgeegyi. Xuriaalgiin prostoi maşiinanuudai remoont, zernosyşiilkenyyd ba zernoxraniilişçenyydiiji beledxelge dyyrgegdeedyi. „Remoontiin ynder şanariiji tuilaƶa, avtomaşiinanuudai, kombainanuudai ba xuriaalgiin busad maşiinanuudai remoontiiji praviitelьstviin togtoohon bolzorto dyyrgelgiiji xangaxa"—geƶe, BKP(b)-ein CK ba SSŞR-ei SNK-gei togtool soo sexe xelegdene.

Paar beledxelge, paariiji kylьtivaacalga bolbol bagaxan bişe udxaşanartai xereg myn. Paariiji ene ƶilde xer hainaar beledxenebiibdi, terenei xaruuhalalgiiji xereer organizovaalnabiibdi, tereenhee jirxe ƶilei urgasa duldiidaxa baina. Irkyytske ba Çitiinske ooblastьnuudtai socialiis doogovor batalxadaa, manai respyyblike bolbol paar xaxalalgiiji ijyyniin 15-da dyyrgexe geƶe ujalga abahanşji haa, mynɵɵ ijyyniin 25-nai medeegeer, plaanaa arai geƶe 86,7 proceent dyyrgehen baina. Kylьtivaaca, bornoilolgo ba xaxalalgiin xoorondo ton jixe tahaldal garna. Ƶişeelxede, Muxar-Şiberei aimag dotor 22500 gektaar xaxalagdahan paarhaanь oroldoo 9 miangan gektaariinь bornoilogdoo.

MTS-uudai xytelberilegşed, agronoomuud xadaa xaxalalgiin, kylьtivaaciin şanariiji kontroliirovalnagyi. Eneen deereheenь, zarim MTS-uudai traaktorna brigaadanuud bolbol jixiiji le kylьtivaacalxiiji oroldood, şanarai tylɵɵ oroidooşji temesenegyi. Ivolgiin MTS-iin № 11 traaktorna brigaada bolbol Staalinai neremƶete kolxoozdo xydelmeriilne. Tus brigaadiin nege traktoriist bolbol „Y-2" traaktoraar kylьtivaaca xexedee, myreingɵɵ xooronduur 1,5—2 meetr zabhartaigaar jabahan baina. Eneenhee jamar rezylьtaad garxab! Maşiiniiji eleexe, goriuuça galdaxahaa bişe jyyşgyi. Xedii iime baibaşji haanь, MTS-iin xytelberilegşed ba tere kolxoozoi xytelberilegşed bolbol jamarşji anxaralaa tabinagyi, xarin Staalinai neremƶete kolxoozoi tyryylegşiin orologşo nyxer Budaƶaapov bolbol xehen „xydelmeriiijinь" xaraad, „xamaagyi daa, kylьtivaator jabaalhaa bolool daa, ene zabharşni baig le" geƶe xeleed, tiime „şanartaigaar" kylьtivaacalxiijinь rekomendovaalhan baixa jym. Ene xadaa kolxoozno xeregte xoro xyrgexe, kolxoozoi ba gyrenei ƶɵɵriiiji yrixe gehen hedelge myn geƶe xelexede bolno.

Iimenyyd faaktnuud ysɵɵn bişe. Uşar iimehee aimagai ba niutaguuddaxi partiiina, soveed ba gazartariaalangai organizaacanuud ba tedenei xytelberilegşed bolbol xydelmerinyydiiji eelƶeete johoor jabuulxa gehen praaktikiiji butasoxiƶo, xydɵɵ aƶaxiin zunai xydelmerinyydei sag soonь ba ynder şanartaigaar dyyrgelgiiji xangaxa johotoi.

Eneenei tula, partiiina, soveed ba gazartariaalangai xytelberilegşed bolbol kolxoozno maassiin politiiçeske ba yiledberiin aktiivnostiiiji xeregleƶe, paar xaxalalga, ybehe xuriaalga, tariaa xuriaalgada beledxel—ugaa jixe aƶaxiin-politiiçeske udxaşanartai ede kampaaninuudiiji zybɵɵr zoxilduulan jabuulxa ujalgatai. Ene zoxilduulalgiiji bolьşeviig johoor organizovaalƶa, kolxoozno tariaaşadiiji şinenyyd ilaltanuudta mobilizovaalƶa şadaa haa—egeel ene ysloovido, bidener bolbol Irkyytske ba Çitiinske ooblastьnuudtai sorevnovaanida ilaxabdi. Iigeed le, nyxed kolxoozniguud, xysen tyges socialiis sorevnovaaniin ba staaxanovska xydelɵɵnei tug doro, xydɵɵ aƶaxiin zunai xydelmerinyydiiji amƶaltataigaar yngergexiin tylɵɵ temeseje!

„Bidener bolbol miirei tylɵɵ baina ba miirei xeregiiji xamagaalanabdi" (Staalin)

SAMURAINUUDAI PROVOKAACADA XARIUU BOLGON

Ijyyniin 28-nai yglɵɵgyyr, „Metalliist" promarteeliiin kollektiivei miiting bolbo. Miitingde suglarhan xynyyd bolbol TASS-iin hyylei medeeseliiji anxaraltaigaar şagnahan baina.

Bidentei xani barisaatai baihan, Mongol Aradai Respyyblikiin xiiede, japoonsko-mançƶuurska militariis şunaxai samurainuudai provokacioonno jabuulganuudta xariuu bolgon, bidener xadaa byxii soveed araduudaigaa goolostoi, ɵɵhediingɵɵ goolosiiji negedyylnebdi. Exe oronoigoo oboroonii ji ulam bexiƶyylxiin tylɵɵ ami bejee gamnangyi temesexebdi geƶe yge xelegşed xelebed. Tiigeed, iimenyyd ujalganuudiiji abba:

Yiledberiingɵɵ plaaniiji 120 proc. dyyrgexe. Kollektiivaigaa byxii çleengyydiiji, oboroonno xydelmeride aktiivnaar xanduulxa ba znaçkiistnuud bolgoxo. Osoaviaxiimai xydelmeriiiji erid hainaar jabuulxa. Aƶalai disciplinii ji ton haiƶaruulxa g. m.

Saaşanь,— „Bidener bolbol bidentei xani barisaatai Mongol Aradai Respyyblikiin xiliiji xamagaalxaar xezeeşji belemdi"—geƶe rezoliyyce soogoo bişened.

XEZEEDEŞ BELEMDI

Ijyyniin 26-nai yder, ydeşiin 4 çaasai yjede, Burmongollestreestiin kollektiivei miitinge neegdebe. Miitingedenь 98 xynyyd suglarhan baina.

Mongol Aradai Respyyblikiin xile deere, japoonsko-mançƶuurska samurainuudai—xoroto zerlig noxosuudai provokacioonno buzar muuxai jabuulganuud tuxai medeeseliiji, nyx. Sergeejinь bolbol suglarhan xynyydte xeleƶe ygebe.

Nyx. Sergeejinь xadaa, —xerbee manai sengelig xyxiyyn exe orondo japoonsko faşiistnuudai dobtolon oroo haanь, bidener bolbol negen xyn şingieer, Paarti ba Praviitelьstviin tyryyşiin uriaalaar, daisadiiji buta soxin ygei xelgede, mobilizoovanno belen baixabdi"—geed, ygejɵɵ dyyrgene.

Udaanь, yge xelegşed nyxed Zeenin, Kovalioov, Andreejev, Angadaajev ba busad bolbol oboroonno ba osoviaxiimai xydelmeriiiji yzegdɵɵgyi yrgenɵɵr jabuulxa tuxai xelexe zuuraa, ɵɵhediingɵɵ kollektiivei dunda, tere xydelmeriiin yşɵɵ hulaar jabuulagdaƶa baihan tuxainь xelebed.

Bolьşeviig heremƶejee ulam xursadxaxa, oboroonno xydelmeriiiji byri hainaar jabuulxa johotoibdi. Demonstraantnuud bolbol bidentei xani barisaatai baihan Mongol Aradai Respyyblikiin xile deere, provokacioonno jabuulganuudiiji xehen, japoonsko-mançƶuurska vojeenşçinede erid xatuu, şanga xariuu ygexiiji erihen bainad.

„...Dabxar soxiltoor xariuusaxaar belen bainabdi"

(Gorsoveedei kollektiivei miitingiin rezoliyycehee)

Mongol Aradai xile deere, japoonsko-mançƶuurska vojeeşçiniin buzar muuxai xoroto jabuulganuud tuxai TASS-iin medeeseliiji, gorsoveedei xydelmerişed ba slyyƶaşçinar sonosood, negendugaar abtahan miitingiingee rezoliyyce soo iigeƶe bişened:

—Aguujixe soveed gyrenei xybyydyyd ba basagaduudai, bidentei xani barisaatai baihan Mongol Aradai Respyyblikiin xiliiji jamarş sagta, jamarş ysloovido xamagaalxaar belen baihiinь, japoonsko şunaxai generaalnuud medeƶe baig. Manai soveed aradai gyn zorigtoijiinь ba gaixamşag xyseteijiinь elirexeelen, aradai aguujixe vooƶdь nyxer Staalin bolbol iigeƶe xelee hen: „—Bidener bolbol agreessornyydei zyghɵɵ zanaltanuudhaa ainagyibdi, Soveed xilenyydei oiroo xyrteşegyiji, ebdexiiji hedehen dainiiji yydxegşedei soxiltodo dabxar soxiltoor xariuusaxaar belen bainabdi".

Bidener aguujixe Staalinai tyryyşiin uriaagaar, seseglen baihan exe oronoo xamagaalxaar belen baixabdi.

Ilagdaşagyi Ulaan Aarmi ba tereenei bulad polkovoodec nyxer Voroşiilov mandag!

Aguujixe Staalin mandag!

Nьjuu-Joorkiin Ulasxoorondiin viistavke;
ZURAG DEERE: Viistavke deere Soveed pavilьoon.
(TASS-iin fotoxrooniko).

Samurainuudta erid xariuu ygexe

(Selengiin gosparoxoodstviin kollektiivei miitingiin rezoliyycehee)

Mongoloi xile deere, japoonsko vojeeşçiniin provokacioonno jabuulga tuxai nyx. Balbeenkiin medeeseliiji sonosood, bide Selengiin gosparoxoodstviin xydelmerişed, inƶeneerne-texniiçeske xydelmerilegşed, slyyƶaşçiner bolbol Mongol Aradai Respyyblikiin xilede, zebsegte xysɵɵr dobtolon orohon japoonsko samurainuudta xariuu bolgon, ɵɵhediingɵɵ erid şanga proteestiiji medyylƶe, Soveed oronoigoo aradai xysen tyges goolostoi negedenebdi. Bide xadaa Exe oronoigoo ynen xybyyd, basagad baihan tula, aguujixe Soveed orontoimnai xani barisaatai baihan Mongol Aradai Respyyblikiin xiliiji xamagaalaxaar xezeedeşji belemdi.

Mongol Aradai Respyyblikiin xile deere, provokacioonno jabuulganuudiiji xehen, japoonsko-mançƶuurska samurainuudta erid şanga xariuu ygexiin xemƶee abxiiji, bide xadaa Soveed praviitelьstviiji guinabdi.

Bidener bolbol doro dursagdahan ujalganuudiiji abnabdi.

Revoliycioonno heremƶee byri deere yrgexe, trockiis-buxaarinska xog haguudtai xaira gamgyi temesexe

Aƶalai ba yiledberiin disciplinii ji ton hain bolgoxo.

Yder byxende, mobilizacioonno ba oboroonno talaar belen baixa. Oboroonno teexnikiiji taharaltagyi şudalxa.

Manai aguujixe Exe oron—SSSR mandag!

Miirei xysen tyges tyşelge—Xydelmerişen-Tariaaşanai manai aldarta Ulaan Aarmi ba Uhan Seregei Flood mandag!

Soveed Sojuuzai negedegeer maarşal nyxer Voroşiilov mandag!

IRKYYTSKE BA ÇITIINSKE OOBLASTЬNUUDTAI SOREVNOVAANIDA ILAJA!

Hain rezylьtaaduud

Muxar-Şiberei aimagai kolxoozuudta geraasimovska xydelɵɵn yrgenɵɵr organizovaalagdahan baigaa. Geraasimovska zvenoonuud xadaa sabşalangai gazarnuudai urgasiiji deeşelyylgede zoriuulagdahan baga bişe xemƶeenyydiiji jabuulƶa, sabşalangai hain urgalgiiji xangaa.

Staarşa lygovood nyxer Cerendorƶo Sanƶeejevei xytelberi doro xydelmerilhen, Leeninei neremƶete kolxoozoi lygovoodçesko zvenoo xadaa 450 gektaar uhalxa plaantai aad, 820 gektaarta uhalalga xebe. Zvenoogoinь zarim uhalagşad xadaa xydelmeridɵɵ ton hain pokazaatelьnuudiiji xaruulaa. 67 nahatai kolxooznig ybegen Badmaajev Dagba-Dorƶo bolbol negedexi riaadta 180 gektaar sabşa angiiji uhalhan, xojordoxi riaadai uhalgada—150 gektaar ba 3-daxi riaadta—100 gektaariiji uhalhan baina. Uhalhan sabşalnagainь urgasa ton hain.

Myn Staalinai neremƶete (Sutain s|s.) kolxoozoi sabşalan hain urgasatai. Ene kolxoozoi sabşalangiiji uhalagşa nyxer Ciibikov bolbol uhalalgiin plaaniiji 150 proc. dyyrgebe. Tere xadaa pryydyydei ba hubaguudai remoontiiji ɵɵrɵɵ xeƶe baigaad, uhalalgiiji hain şanartaigaar jabuulaa.

Jy. Bat.

ZURAG DEERE: Tarbagatain MTS-iin erxim traktoriistka K. Kitaajeva bolbol Triifonovaji traaktorna xeregte hurgaƶa baina. (Peesterevei foto).

YBEHE XURIAALGADA BELEN

Muxar-Şiberei aimagai, Sutain selьsoveedei, Staalinai neremƶete kolxooz bolbol ene ƶilde geraasimovska urgasiiji xuriaalgada belen. Mynɵɵ ybehe xuriaalgiin maşiina, zebsegyyd xysed remoontologdonxoi. Ene kolxoozdo organizovaalagdahan geraasimovska zvenoo xadaa xabarhaa xoişo baga bişe xydelmerinyydiiji jabuulaa. Mynɵɵ, 850 gektaar sabşalangai gazar ydobriaalagdahan, seberlegdehen ba uhalagdahan baina. Eneenei rezylьtaadta, xerbee urda urda ƶilnyyte ene uçaastog deerehee, gektaar byriiin 10-15 ceentner ybehiiji xuriaadag baigaa haa, ene ƶilde gektaar byrihɵɵ 30-40 ceentnerhee dooşo bişe ybehiiji xuriaaxaar xaraalaƶa baina.

BKP(b)-ein CK-gei Maiska Pleenymei ba SSSR-ei Sovnarkoomoi togtooloor zebseglegdehen tus kolxoozoi kolxoozniguud bolbol ene ƶilei ybehe xuriaalgiiji paarti ba praviitelьstvaar togtoogdohon bolzorto hain şanartaigaar dyyrgexenь damƶaggyi.

Boloşogyigɵɵr udaaruulna

Xoriin aimagai kolxoozuud bolbol ene ƶilei ybehe xuriaalgada xydɵɵ aƶaxiin maşiina zebsegyydei beledxelgiiji boloşogyigɵɵr udaaruulƶa baina. Mynɵɵ, aimag dotor xamta 309 senokosiiikanuud, 301 morin tarmuurnuud yşɵɵ remootologdoƶo dyyrgegdeedyi.

Ybehe xuriaalgiin xydelmerinyydei exilter xedii bogonixon sagai yleed baibaş haanь, Çisaaniin somonoi „Kɵminteern", „Ulaan Tariaaşan", Sojol Oşon" kolxoozuud ybehe ba tariaa xuriaalgiin maşiinanuudai remoontolgiiji yşɵɵ mynɵɵ xyrter exileedyi baina. Tereşelen, Ydiin somonoi, Kiirovei neremƶete (tyryylegşenь nyx. Gasaranai), Xeƶengiin somonoi, „Komsomool" tyryylegşenь Bazarƶavai), Staalinai neremƶete, „Leeninei Zam" kolxoozuud remoontolgiiji myn udaaruulƶa baina. Ede kolxoozuudai xytelberilegşed eneende şuxala anxaralaa tabingyi baiƶa, „xuriaalgiin prostoi maşiinanuudai zapasnoi çaastinuudgyi" (şatuunna tyylkenyyd, sigmeentnyyd g. m) geƶe gemereldexehee bişe jyyş xenegyi. Aimagai gazartariaalangai tahag remoontolgiin jabasiiji kontroliirovaldaggyi baina.

D. Dorƶiijev.

Partiina azabaidal

Azaxiin xydelmeriiiji politiiçeske xydelmeritei zoxilduulxa

BKP(b) ein XVIII sjeezd bolbol partiina organizaacanuudta, predprijaatinuudai jamar baihiiji kontroliirovalxa erxe olgohon baina. Ene kontroolь xadaa nen tyryyn azaxiin ba politiiçeske xydelmeriiiji zybeer zoxilduulgahaa duldiidaxa baina.

Iimehee sydoremoontno zavoodoi partiina organizaacanuudai xydelmerilegşed ba paartiin çleengyyd bolbol azaxiin ba politiiçeske asuudalnuudiiji şalgaxahaa gadna, edener xadaa ygeөreө bişe, xarin xeregeeree yiledberi deere avangaardna roolь xaruulza, өөhediingөө zişeenyydeer busadta azalai ynder bytөөsiin obrazeecyydiiji, azaldaa socialiis xandalgaar xandaxiiji bodoto xereg deerenь xaruulza baina.

Kommuniistnuud bolbol yiledberi deeree azalai ynder bytөөsiin tylөө, azalai discipliiniiji bexizyylxiin tylөө progyylьşçigyydtei, letyynyydtei, dezorganizaatornuudtai bolьşeviigşelen temesexe, socialiis sorevnovaaniiiji ba staxaanovska xydeleөniiji yysxegşe organizaator, iniciaator baixa johotoi. Mynөө yjede, Selengiin paroxoodstviin basseinede delgerhen Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniin rezylьtaadta xydelmerişedei ba slyyzaşçinarai yiledberiiin ba politiiçeske aktiivnostiin ba yiledberi deere kommuniistnuudai avangaardna roolь deeşelhen baina.

Zişeelxede, Majakoovskiin neremzete paroxoodto xydelmerileze baihan paartiin çleen mexaanig nyx. Sosnoovski bolbol sydneremoontiolgiiji otliiçno şanartaigaar remoontolxiin tylөө nileed jixe xydelmeri jabuulhan baina. Nyx. Sosnoovski bolbol azalaa zybөөr organizovaalhan ba staxaanovska xydeleөniiji komaandiingaa dunda yysxeze, komaandiingaa byxii çleengyydiiji socialiis sorevnovaanida orolsuulaa hen. Paroxoodoo otliiçno şanartaigaar remoontolhonoigoo rezylьtaadta mai hariin navigaaciin plaaniiji 131,6 proceent dyyrgehen baina. „Çaadaajev" paroxoodoi kapitaan nyx. Geriaasimov; „Eskovaatorai" kapitaan nyx. Ovciaanikov ba busad xadaa yiledberi deeree bolьşeviig zişeenyydiiji xaruulza, avangaardna rooliiiji xereg deerenь xaruulnad.

Yiledberiiin ynder bytөөsiin zişeenyydiiji xaruulhan staxaanovcanuudai meetodyydiiji, Selengiin paroxoodstviin byxii xydelmerilegşedei dostojaani bolgoxiin tylөө partiina oorganizaaca bolbol agitacioonno maassova xydelmeriiiji ynder xemzeede tabiza, 1939 ondo uhan zamai traansportiin geegdeliiji likvidaacalxa gehen aradai Aguujixe voozdь nyx. Staalinai zaabariiiji dyyrgelte bolgoxo ujalgatai.

Partiina organizaaciin, azaxiin ba politiiçeske xydelmeriiiji zybөөr zoxilduulaad baixadanь—yiledberiiingөө prograammiiji dyyrgexenь damzaggyi.

XAZAAGAJEV.

TEORETIIÇESKE KONFEREENCE

Tarbagatai. Ijyyniiin 21-de paartiiin aikoomoi partkabineedei dergede „BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrsiin" xojordoxi glavaagaar teoretiiçeske konfereence yngergegdehen baina. Tus konfereencede 30 garan xynyyd xabaadaa. Konfereenciin zorilgo tuxai BKP(b)-ein aikoomoi agitaaca ba propagaandiin tahagiiji erxilegşe nyx. Smeliaanovai viistypaalhanai hyylde, nyxed Soobennikov, Anoosov, Şeergina ba Şevçeenko gegşed doklaad xehen baina.

Teoretiiçeske konfereenciin bolxo tuxai 25 xonog urdatee medeesexetei xamta, xojordoxi glavaada şuxala xeregtei bolxo literatuuranuud, gazeed ba zurnaalnuud rekomendovaalagdahan jym.

Doklaadçig nyxer Şevçeenko bolbol „BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrsiin" 2-xi glavaagai 1-xi razdeeleer doklaad xexe zuuraa „Şine sobiitinuud ba xuuşan asuudalnuud", „tyryyşiin yrooguud" ba busad Leeninei tryydyydiiji xeregelhen ba nyx. Staalinai organizovaalhan Batuumska Zabastoovkiin tuxai batuumska xydelmerişedei durasxalnuudiiji xeregelze doklaadaa gynzegiigөөr ba intereesneer xehen baina. Gadna, nyxed Anoosov ba Soobennikov gegşed doklaadaa muu bişeer xee.

Doklaadai hyylde doklaadçiguudhaa arba garan asuudalnuud huragdaza, todorxoi xariuunuud ygtehen baina.

Teoretiiçeske konfereence deere „BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrsiin" xojordoxi glavaagaar 11 xyn, nyxed: Igyymnov, Perepiliiciino, Petroov, Byrlakoov ba busad viistypaalba. Viistypaalagşad bolbol doklaadçiguudai xehen doklaadiiji todorxoilozo nemelte oruulhan ba diskyyssiirovalhanşji baina.

„BKP(b)-ein istooriiin xuriaangii kyyrsiin" saaşanxi glavaagaar ene mete teoretiiçeske konfereenciiji yngergeze baixiiji, konfereencede xabaadagşad erelte xehen baina.

TARBAGATAISKI.

ZURAG DEERE: Ulaan-Ydiin №10 hurguuliiin arbadaxi klaassiiji dyyrgegşed (zyyn garhaa) huralsalai otliiçnica nyxer Steerçenko.

(Peesterevei foto).

Ispetaaniiin zarim negen rezylьtaaduud

B.—M. Gyrenei pedinstityydei jestestvoznaaniiin fakylьteedei 1-dexi kyyrsede ekzaamin bolzo dyyrebe. Ekzaaminuud xadaa jixe organizoovannoor yngergegdehen baina. Tus kyyrsiin stydeentner bolbol 43,2 proceent „otliiçno" ba „hain" segneltenyydiiji abaa.

Ede pokazaatelьnuudiiji ybelei ekzamenacioonno seessiin pokazaatelьnuudtai sasuulan yzebel, „otliiçno" segneltenь 6 proceenteer deeşee bolhon baina. Gebeşji, ene kyyrsede 7,8 proc. „muu„ segnelte bii. „Muu* segneltenyyd xadaa jixenxinь orod xeleer garahan baina, jyyb gexede, dunda hurguulinuudta orod xele şudalalga bolbol yşөө le ynder xemzeede tabigdaagyi.

Tiigebeşji, 1-dexi kyyrsiin stydeentner xadaa orod xeliiji şudalxa talaar nileed amzaltatai bainad.

Myn, bişeşji predmeedyydeeree hain rezylьtaaduudiiji xaruulhan stydeentner bii. Zişeelxede, stydeent nyxer Baldaanova gegşe gansal „otliiçno" ba „hain" gehen segneltenyydiiji abhan baina. Myn, II-doxi kyyrsiin stydeentner bolbol analitiiçeske xiimeer, gansal „otliiçno" ba „hain" segneltenyydiiji abaa.

Gebeşji, zarim stydeentner ekzaamindaa serьjoozno bişeer xandaza, beledxelei xydelmeri xangaltagyigөөr jabuulhan baina. Zişeenь, jestestvoznaaniin fakylьteedei II-doxi kyyrsde „otliiçno" ba hain" segneltenyyd yngeregşe seesside 58,2 proceent baihan aad, mynөө 55,7 proc. bolbo.

Xerbee, huralsalai zilei exilxehee xoişo, urda yzehen materiaalnuudaa xodo dabtan yzeze baihan baibal, ekzaamin deere tabigdahan asuudalnuudta xysed xariuu ygeze, hain pokazaatelьnuudiiji xaruulza şadaxa ba gaa. Tiigebeşji, stydeentnerei olonxinь xadaa urda yzehen materiaalnuudaa dabtan yzedeggyi baixa jym. Jirexe zilnyydte ede dutuu dundanuudiiji xaraadaa abxa xeregtei.

GAXAANOV.

Pioneerske laagerьnuudai dutuu dunda zyilnyydiiji darii likvidiirovelxe

Manai Soveed oronoi zol zargaltai xyygediiji sengelig xyxiyyneer ba kylьtyyrneer amaruulxa jabadalda pioneerske laagerь bolbol ugaajixe politiiçeske udxaşanartai.

Tiime tula, byxii predprijaatinuud, yçrezdeeninyyd ba kolxoozuud bolbol pioneerske laagerьnuudiiji ton hainaar organizovaalza, laagerьta xabaadaxa johotoi xyygediiji 100 proceent xabaaduulxa ba laagerьta xergelegdexe zyilnyydeerenь byrin xangaxa ujalgatai baibaşji zarim gazarta, laagerьta beledxelei xydelmeriiiji ertenhee jabuulaagyi baihan deerehee, laageriaa mynөө xyrter exileegyi baina.

Zişeelxede, Ulaan-Ydiin xelxiee xolboon bolbol xyygedei baixa ger bairanuudiiji xysed beledxeegyi baihan deerehee, 100 xyygediiji laagerьta xabaaduulxa johotoi aad, oroidoo 60 xyygediiji laagerьta bailgaxa geze baina. Tere myrtөө ede 60 xyygedeingeeşji baixa laageriiiji xysed hainaar organizovaalaagyi ba mynөө xyrter laageriaa exileedyi baina.

Советэй дворецые художественно оформилхын тvлөө Бvхэсоюзна конкvрс

Июниин 26-да, Соведvvдэй Дворецын барилгын управлени хадаа энэ, манай vеын агууехэ барилгые художественноор оформилхын тvлөө бvхэсоюзна нээмэл конкурсын условинуудые зохёобо.

Гэрэй vндэр талынь пилонануудта 8 скульптурна группэнууд байгуулагдаха. Эдэ группенууд хадаа интернационализмын идейнэ харуулhан байха, энэ хадаа 137 ба 199 метр vндэрөөр байгуулагдаха юм. Орохо главна vvдэндэнь „Гражданска дайнай героика" ба „Социализмын байгуулалтын героика" гэhэн темэнvvдээр хоёр скульптурнууд байгуулагдаха. Центральна пилон доронь, СССР-эй ба 11 союзна республикануудай гербэнvvд харуулагдаха байна.

Сталинска Конституцын зал хадаа баян живописнvvдээр гоёогдохо гэжэ уридшалан hанагдана. Мvн тэрэшэлэн хоёр фойеын роспис хадаа „Гражданска дайнай героика" ба „Социализмын байгуулалтын ге... роика" гэhэн темэнvvдтэ з... рюулагдаха.

Конкурсада, изобразите... нэ искусствын мастерну... творческо коллективvvд (... тельнvvд, группанууд, сод... жествнууд ба бусад) хаб... далсажа болохо байна. Проек... нvvд, экскизинvvд, модел... нvvд ба тайлбарилгын мат... риалнууд хадаа конкурсда а... тахадаа девиз доро абта... байна.

Конкурсада vгтэhэн эрхи... проектнvvдые шагнахын ту... нэгэ миллион тvхэриг т... бигдаха байна. Жибописин... скульптурай талаар 72 пр... минvvд, орнаментын тала... 46 преминvvд тогтоогдох... Шагнагдаагvй хvдэлмэри... тvлэхын тула 200 мянган т... хэриг нэмэгдэн табигдаха ю...

Соведvvдай Дворецын офор... ленидэ хабаадалсаhан хам... 700 художнигууд ба скуль... турнуудай ажаллаха томо ма... терскойн барилга hаяар эхи... хэнь.

Бvхэсоюзна хvдөө ажахын выставkэ дээрэ

Хойто Кавказай ба Крымэй нээмэл павильоной участок дээрэ ехэ сад байгуулагдаа. Эндэ 500 шахуу субтропическэ ургамалнууд бии. Крымскэ уголок илангаяа гоё hайханаар баригданхай. Ливанска хуша, криптомери, таглаадhанай дуб, испанска дрок, португальска лавр ба ондоош ургамалнууд хадаа юрэл грунтэ дээрэ ямаршгvй ургана.

Армениhээ, өөрынгөө з... шоройтой хамта тон ехэ ха... саг соо хэгдэнхэй модону... ба виноградууд Москва з... гэгдээ. Эртэ hуулгагдаh... персинvvд hайнаар урга... Зарим модонууд хадаа vvн... hэтэйнь hуулгагданхай байн... Армениин выставхын сад... айва, миндаль, абрикос гэ... мvтэнvvд ургана.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

◆ Уфимскэ районой, Фрунзын нэрэмжэтэ колхоздо Уфае абахын урдатээ совещани хэhэн гэр бии юм. Энэ совещанин легендарна полководцууд Фрунзе, Чапаев, комиссар Фурманов гэгшэд хабаадалсаhан байна. Башкирай правительство хадаа Уфае сvлөөлhэнэй дурасхал бологожо, тус гэртэ Фрунзын ба Чапаевай нэрэмжэтэ музей организовал ха гэжэ тогтообо.

◆ Марксын нэрэмжэтэ Ленинградска завод хадаа 10 коттон—машинануудые эгээл тvрvvшиинхиеэ бэлэдхэбэ. Энэнь фигурнуудтайгаар нэхэгдэhэн hайн шанартай оймоhо бэлэдхэн гаргаха байна. 1940-42 онуудта 80 коттон-машинануудые бvтөөн гаргахаар х... раалагданхай, энэнь оймо... бvтөөлгые 150 миллион ... раар ехэ болгохо байна.

◆ Ашхабадта, июниин 21-... Туркменскэ дунда hургуули... 10-хи классые дvvргэшэд... гаргалга болобо. hурагшад... 85,2 процентнь „отлично" ... „hайн" гэhэн сэгнэлтэтэй б... ба. Дvvргэжэ гарагшад hур... салай дээдэ заведенидэ ор... байна.

◆ Запорожско области... Хортица гэжэ селодо у... ехэ дуб ургажа байдаг. Т... хадаа 700 шахуу наhатай ... Энээнэй бvдvvниинь тойр... лаад хэмжэхэдэ 6 метр бо... дог. Vндэрынь 16 метр бо... но.

Аэростадуудай агитационно ниидэл...

Москва, июниин 26. (ТАСС). Аэростад бvхэниинь 60 кубическэ метр об"емтой, 7 сферическэ аэростадууд агитационно ниидэлгэдэ ябуулагдаа.

Агитационно ниидэлгэдэ хабаадалсагшад болбол ВКП(б)-эйн Центральна Комитедэй майска пленумэй историч... ка тогтоомжиие, колхоз... даар ябажа, колхознигууд... дунда ойлгуулха юм.

Энэ хадаа мvнөө hара... хоёрдохёо болоhон сфе... ческэ аэростадуудай аги... ционно ниидэлгэ байна.

Uhan seregei xysenyyd

Faşiis gyrenyydei—agreessornyydei şataahan xojordoxi imperialiis dain bolbol өөriingөө orbiitoda, gazar delxein xaxad milliaardhaa ylyytei xynzonuudiiji tatan oruulhan baina. Miiriiji daxin xubaalga bolbol daigaar xegdene, kaarthaa byxeli gyrenyyd ygei bolgogdono, zaviisimo bişe baixa jabadal xahagdana ba araduud bogoolşologdono.

Eneşji dainda, tereşelen yngerhenşji dainuudta, bojevoi gol xeregselnyydei negenь, uhan-seregei flood bolno.

Xitadta, japoonsko imperialiistnuudai jabuulza baigaa deermedelgiin dainda jixeşeg rooliiiji, uhan-seregei flood dyyrgene (dalain ugaa jixe kalliberne artillieerieer gooroduudiiji ba erjenyydiiji buudalga, desaantnuudiiji buulgalga, zarim poortnuudai blokaada ba bişenyyd). Itaali bolbol floodoi tuhalamzaar Abissiini ba Albaaniiiji bogoolşolbo. Itaalo-germaanska flood bolbol Ispaanska respyyblikiiji unagaalgiin xara xeregte Giitler ba Myssoliiniiin zebsegyydei negenь baigaa.

Faşiis agreessornyyd bolbol „jixe dainda" beldene. Zebseglelgiin xoinohoo galzuugaar beledxelgede, byxii xyse şadal ba zebsegyydee şangadxaza, uhan-seregei floodiiji, terenei tuhalamzaar өөrtөө kolooninuudiiji, serьjoonuudai istooçniguudiiji ba sbiitiin riinknyydiiji ezelxiin tula baiguulna. „Demokratiiçeska" oronuud geze nerelegdedeg—Aangli, Fraanca, AXŞ bolbol—tereşelen өөhediingөө dalain zebsegzelgiiji jixedxene. Dalain sopeerniçestvo bolbol dalain, jamarşji doogovornuudaar xizaarlagdangyi, tahaldaagyi zebsegzelgiiji gargana. Faşiis agreessornyyd bolbol baihan doogovornuud ba soglaşeeninyydiiji anyliirovelne. Japoon xadaa Vaşingtoonsko soglaşeeniiiji taha tatan xajaba. Hajaxan, Germaani bolbol aanglo-germaanska soglaşeeniiiji anyliirovelbe, terenei johoor, germaanska floodoi tonnaazanь, angliiiska floodoi tonnaazahaa 35% ylyy bolxo johogyi baigaa.

Uhan-seregei xysenyyd bolbol oronoi zebsegte xysenyydei sostavnoi çaastinь boldog ba xarşa daisadai zebsegte xysenyydte esergyy vojeenne jabuulganuudai niite sisteemde tyryyşiin zorilgonuudiiji şiidxedeg baina. Baildaanda uşardag eldeb janziin orşom baidalai xysende, dalai deerexi bojevoi zorilgonuud bolbol өөriingөө şiidxeberiiin tula, jabuulgiin tusgaar arganuudiiji ba tusagaar xeregselnyydiiji erideg.

Iimenyyd, uhan-seregei xysenyyd baiza bolxo:

Xarşa daisadai uhan-seregei xysenyydiiji esergyy (xysed handaraltada xyrterenь) operaaciin byxii zyilnyydiiji bejelyylxe: ugaa jixe xysenyydtei baildaanuudiiji, uhan dooguur ba uhan deegyyr jabadag syydnenyydei dobtolgonuudiiji, aviaaciin dobtolgonuudiiji ba busadiiji.

—Protiivnigai uhan dalain xelxiee xolbooji tahalxa (xudaldaanai, seregyydiiji transportiirovalgiin, tovaarnuud ba serьjoonuudai) ba өөhediinxiјөө xangaxa.

— Protiivnigai dyte şadarai erjenyyd deere sy opyytne seregyydei desaantnuudiiji, dalaihaa ba agaarhaa buulgaxa.

— Erjiin dergede froontiin dytelze jirexedenь, protiivnigai syxopyytne froontiin tiilde ba flaangda jabuulga xexe. Ene bolbol mynөө, Xitadta, japoonsko agreessornuudaar xereglegdene.

— Dalaihaa ba agaarhaa soxiltonuudai bolxodo өөriingөө erjenyydiiji xamagaalxa, tereşelen oboroniaalxa, protiivnigai desaantnuudai buuxiin argagyi bolgoxo, erjenyyd deere jabuulga xeze baihan өөhediingөө çaastьnuudta demzelgiiji yzyylxe.

Uhan-seregei xysenyyn bolbol floodhoo (uhan deere jabadag ba uhan dooguud jabadag koraablьnuud), dalain aviaacahaa ba erjiin oboroonohoo byridedeg. Floodoi sostaavta, bojevoi koraablьnuud ba tuhalalgiin syydnenyyd orolsodog. Bojevoi koraablьnuud bolbol tedenei tomilolgohoo ba gol zebseglelgehee zaviisimostьda, bojevoi eldeb janziin şanarnuudtai baidag ba tusagaar klaasştai xabaadadag.

Bojevoi, egeel jixenyyd ba egeel xysen tyges koraablьnuud xadaa—**lineine koraablьnuud** (linkoornuud) bolno. Tedenei glaavna zebsegenь—artilleeri bolno. Edener bolbol 406 millimeetr uta kaliibrtai, 35-40 kilomeetr rasstojaanida buudadag 8-haa 12 xyrter buu zebsegyydtei baidag. Ugaa jixe artilleerihee gadna, tedeende, dunda zergiin kaliibrtai, 20-30 pyyşkenyyd ba zeniitne artilleerinyyd baidag. Ede koraablьnuudai uha bagtaasanь 35-45 mianga toonn bolno (mynөө, zişeelxede, japoondo, lineine koraablьnuudai uha bagtaasanь 45000 toonn ba 457 millimeetr kaliibriin artilleerinyydtei baina). Linkoornuud bolbol protiivnigai **zebsegzelgehee** ba torpeedhee, ton xysetei broonioor xamagaalagdanxai baidag. Linkoornuudai jabasiin skoorostinь, çaas soo 60 kilomeetr. Linkoornuudiiji tomilolgo bolbol—protiivnigta artilleriiiske xysentyges soxiltonuudiiji xyrgexe bolno.

Kreisernyyd—ede koraablinuud bolbol bagaşag xemzeetei baidag. Tedenei uha bagtaasanь 5-10 miangan toonn. Kreisernyyd xadaa baha le xysetei artilleeritei, terenei kaliibrenь 203 millimeetrhee ylyyldeggyi. Kreisernyyd bolbol kurьjeerske poojezdiin skoorostьhoo dutadaggyi jabasiin ton xurdan skoorostitoi baina (çaas soo 80 kilomeetr). Kreisernyydei tomilolgo bolbol—razveedka, dozoorno ba xamagaalalgiin slyyzbenyyd, torpeedne ba agaarai ataakanuudiiji esergyyselge, minonooscuudiiji ba kaaternuudiiji demzelge, miinne xaaltanuudiiji barilga, dalaida traansportnuudiiji xamagaalalga, өөhediingөө uhan zamai xelxiee xolbooji xamagaalalga, protiivnigai kreisernyydtei artilleriiske baildaanda esergyy jabuulgiiji xelge bolno.

Minonooscuud bolbol—dalain xysenyydei sostaavta eldeb janziin fyynkcenyyd: torpeedne ataakanuudiiji, floodoi glaavna xysenyydii xamagaalalgiiji, razveedkiiji, xudaldaanai floodto esergyy jabuulgiiji, uhan dooguur jabadag loodkonuudtai temeseliiji ba zarim uşarnuudta, syxopyytne seregyydte tuhalamza yzyylgiiji dyyrgedeg. Minonooscuudai jabasiin skoorostinь çaas soo 80 kilomeetr. Minonooscuudai glaavna zebsegzelgenь—torpeedyyd bolno. Torpeedne apparaaduudhaa gadna, minonooscuud bolbol dunda zergiin kaliibrtai 3-4 pyyşkenyydeer zebseglegdenxei baidag. Jixe xemzeetei minonooscuud bolbol xyngen kreisernyydei klaassta şata damzan dyte boldog. Minonooscuudai uha bagtaasanь 1.300-haa 3000 toonn xyrter baidag.

1914-1918 onuudai imperialiis dain bolbol dalain operaacanuudiiji xelgede, zebsegzelgiin şine zyil—**uhan dooguur jabadag loodkonuudai** ton jixe udxaşanartai baihiiji xaruulhan baina. Mynөөnei dainda, uhan dooguur jabadag loodkonuud bolbol yrgen masştaabuudta xereglegdexe baina. Uhan dooguur jabadag loodkonuudai glaavna zebsegenь—torpeedyyd bolno. Uhan dooguur jabadag loodkonuudai uha bagtaasanь 2.500 toonnhoo ylyyldeggyi.

Protiivnigai torpeedne ataakanuudta, minonooscuudhaa gadna, **torpeedne kaaternuud** xereglegdedeg. Çaas soo 1... kilomeetr xyrter jabadag sko... rostьtoi, 2 torpeedyydeer pylimiooduudaar zebseglegd... hen ene bagaxan koraablьnu... bolbol ugaa jixe lineine kora... blьnuudtaşji serьjoozno ajuul... ji tabiza bolxo jym.

Gadaadiin flooduudta, tusag... anxaraliiji **avianooscuu**... klaassta tabidag. Ene klaas... koraablьnuud bolbol dal... aviaaciin tamardag aerodr... muud geze nerelegdedeg ... beje deeree 135 samolioodu... diiji teeze şadadag. Өөriing... xemzeegeer, jabasiin skoor... tioor ba uha bagtaasaraa, e... ner bolbol lineine koraablьnu... dai udaa teexi, bojevoi ton ji... jediniicenyyd myn bolno. Av... nooscuud bolbol eskaadruu... sostaav soo baigaad, dal... aviaaciin jabuulgiin raadius... jixe bolgodog.

Zygөөr, flood bolbol өөri... gөө sostaavta busa koraab... nuudtai baina (miinne xaagş... traalьşçiguud, storozevoi k... raablьnuud, kanoneerske lo... kanuud, tamardag baazanuud bişenyyd). Ede koraablьnuu... roolinь—floodoi bojevoi am... tadanь tuhalalga bolno.

SSSR-ei Uhan-Seregei flo... bolbol yderhөө yderte urga... ene bolbol socialiizmiin oro... dalain xilenyydiiji xamagaa... gada jamarşji sagta vestypa... xaar ba jamarşji argeessori... terenei uhanuudta ba tere... territoori deere buta soxix... belen baina.

S. MOISEEJEV.

Харюусалгата редакторай орологшо Г. ДАШИЦЫРЕНОВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Теле фоны: редактора — 3-44, отв. секретаря 3-23, Сельхозотдел — 7-55, Промотдел — 5-07.

БМАССР-эй НКМП-эй типографи. Уполглавлит № 822